

Sota la síndrome de Calígula

L'afar Dominique Strauss-Kahn torna a traure a la palestra la sempiterna relació entre sexe i poder. Els escàndols sexuals han malmès carreres, han trastocat estratègies de partits i han malbaratat reputacions per sempre més. Consentits o obligats, sota molts d'aquests casos s'amaga l'abús de poder de l'executor.

Aproximadament el 5% dels mamífers són monògams. Entre els qui es delecten amb relacions estables *in saecula saeculorum* hi ha el dic-dic, la balena, el xacal, el castor o el porc espí. L'ésser humà no es troba en la llista dels qui fan gala de castedat. Segons una enquesta sobre infidelitat realitzada pel portal www.citylogo.com (què ho deu fer que l'última enquesta del CIS en què es demanava obertament si l'enquestat havia comès adulteri data del 1995?, és que les respostes resulten poc fiables?), el 44% dels homes han estat infidels en alguna ocasió, xifra que es queda al 38% en el cas de les dones. Versemblants o no, les xifres són indicatives que la disbauxa sexual és intrínseca a la condició humana. Si ens declarem oficialment monògams és per cultura, però no pas per natura. La raó que ens agrada anar saltant en flor en flor és, des del punt de vista merament biològic, força comprensible: l'objectiu de qualsevol organisme, al cap i a la fi, és assegurar la supervivència de l'espècie i per a això fa falta reproduir-se. I com més parelles (sobretot en el cas dels homes), òbviament, hi ha més possibilitats de procrear. Només caldria demanar-ho, si no, al soldà Mulai Ismail. Explica la llegenda que el rei musulmà va concebre a principi del segle XVIII 888 criatures amb les 500 concubines que tenia a disposició. I encara: una

investigació duta a terme l'any 2003 sobre el cromosoma Y de 2.123 homes que vivien en el territori que temps enrere havia estat l'imperi mongol va demostrar que almenys setze milions dels habitants actuals d'aquell territori descendien del fundador de l'imperi, Genghis Khan.

Xifres de rècord a banda, ningú no negarà que, en essència, la infidelitat és consubstancial a l'espècie humana, per més que siga un tabú en la societat occidental i hi romangue un alt nivell de secretisme. Potser és per això —perquè és secret i perquè hi ha poques coses més morboses que el sexe encobert— que fruïm tant d'observar l'escarn públic a què se sotmeten les personalitats de renom que han estat enxampades *in fraganti* tot alimentant l'exorbitància del piú.

L'afar DSK. L'últim a afegir-se a la llarga llista d'adúlter oficials (sí bé sempre respectant la condició de *presumpte*) és Dominique Strauss-Kahn. La setmana passada l'ex-president del Fons Monetari Internacional (FMI) va representar la seua baixada als inferns quan la cambra d'un hotel denuncià que l'havia agredida sexualment a la seua cambra del luxós hotel de Manhattan on s'allotjava. En menys de 48 hores, Strauss-Kahn —un dels prohoms més respectats del planeta, un déu de l'Olimp financer i capitalista— va es-

Dominique Strauss-Kahn s'adreça al seu advocat a la banqueta del tribunal penal de

devenir un simple número com tants n'hi ha dels qui conviuen a la presó de Riker Island. La *pena de telenotícies* a què ha estat sotmès —tot passejant-lo emmanillat i a la vista dels mitjans de comunicació malgrat que no hi ha una sentència ferma contra ell— no fa sinó afonar una mica més la reputació de qui fins ara havia estat responsable del banc de bancs per excel·lència. Tot per haver estat incapaç de contenir allò que li demanava la bragueta. Tocat i afonat, que diríem en el famós joc d'estratègia.

Siga com siga, Strauss-Kahn és l'últim d'una llarga llista de polítics que han balafiat la reputació a costa de satisfer els desigs sexuals. Els episodis han estat especialment notables als

Manhattan, on dilluns de la setmana passada li van fer la primera audiència.

Estats Units, on el nivell de sensibilitat respecte a aquests assumptes és altíssim. “L’herència del puritanisme”, n’és la causa, segons que apunta l’economista, assagista i traductor Gustau Muñoz. Mentre a Europa la línia que separa la vida pública de la vida privada dels polítics és tan gruixuda que quasi esdevé impermeable, el món anglosaxó no tolera la persona que mostra comportaments deshonestos, per més que se cenyesquen a l’esfera domèstica. “Hi ha una gran diferència cultural que té a veure amb la base religiosa. La societat nord-americana és molt exigent a l’hora de demanar coherència absoluta entre el càrrec públic i la persona privada. Cal atènyer-se a les regles i normes ètiques de

manera estricta, sempre.” “Les coses es miren d’una manera molt diferent en la societat europea i l’anglosaxona. Tothom sabia que a França Mitterrand tenia un altra família o que ací hi havia un vice-president que també tenia una història... Però allí és diferent. Als Estats Units van amb la dona a tot arreu, s’omplin la boca parlant de la família, de la rectitud, s’encomanen a Déu... Si en fas lluíment, després se suposa que has de ser coherent amb el teu discurs”, argumenta la periodista Núria Ribó, que va ser corresponsal als Estats Units entre el 1987 i el 1995.

Precisament Ribó és autora d’un parell de llibres sobre Hillary Clinton, prototip d’esposa enganyada i humiliada davant les càmeres de mig món

per culpa de la promiscuïtat de la seua parella. L’aventura de Bill Clinton amb Monica Lewinsky va mantenir en joli mig món. El 42è president dels Estats Units va mentir des de bon començament sobre la naturalesa de la seua relació amb la becària i la injúria va obrir la caixa de Pandora. Va anar de poc que el processament judicial no fera caure una de les administracions nord-americanes més reeixides.

Dels pecats del piú, no tothom se’n riu. En alguns altres casos no ha calgut la mentida explícita perquè l’afectat veiera trastocada la carrera i n’hi ha hagut prou amb una mica d’hipocresia. Elliot Spitzer era considerat un home exemplar per la seua rectitud moral i per la defensa dels valors familiars. Com a fiscal de l’estat, primer, i com a governador de Nova York, després, es va destacar per la seua croada contra les xarxes de prostitució. Calia, segons que afirmava, dur endavant “una reforma ètica”. Fins que un dia de març del 2008 el *New York Times* va revelar que Spitzer era un habitual de les xarxes de les quals ell mateix abominava públicament. La revelació el va obligar a dimitir. També tocat de mort va quedar el prestigi de John Edwards quan l’any 2008 l’opinió pública va tenir coneixement —aquella volta el paper d’àngel anunciador va correspondre al *National Inquire*— que el cèlebre candidat a presidir el Partit Demòcrata havia tingut una aventura fugaç a esquena de la seua esposa, que —per a acabar-ho d’adobar— lluitava contra un càncer terminal. La publicació de la notícia va ser una de les causes que desistira de continuar la cursa per a convertir-se en capítol demòcrata. El cas d’Edwards recorda el de l’ex-senador de Colorado Gary Hart, un altre dels aspirants a liderar el partit del ruc. L’any 1987 va renunciar a la carrera presidencial perquè la premsa publicà una foto on apareixia amb la model Donna Rice asseguda sobre les seues cames.

Això és a l’altre costat de l’Atlàntic. Però per ventura a casa nostra els polítics —com la resta dels mortals, caldria dir— no s’emboquen en idil·lis extramatrimonials? És que la libido sexual dels responsables públics europeus és tan baixa com el prestigi del vell continent? Tot fa pensar que no.

DEN STORE DANSKES

François Mitterrand tenia una filla secreta, però la seua identitat va romandre en secret fins al soterrar del seu progenitor.

EL TEMPS

El governador de Nova York Elliot Spitzer va dimitir quan la premsa féu públic que havia anat amb una prostituta.

(CREATIVITY+TIMOTHY K HAMILTON)

Bill Clinton va ser a punt d'engegar a rodar el seu mandat quan va mentir sobre la seua relació amb Monica Lewinsky.

EFE

El primer ministre italià, Silvio Berlusconi, sempre ha exhibit un masclisme àmpliament tolerat al seu país.

EL TEMPS

L'adulteri de John Edwards va posar fi a les seues pretensions de dirigir el Partit Republicà dels EUA.

EFE

Radio Televisió Valenciana va suspendre el cap de personal, Vicente Sanz, a causa de les denúncies per assetjament sexual de dues treballadores.

Els polítics europeus són tan proclius a caure en els pecats de la carn com ho són els seus col·legues nord-americans. La diferència és que a casa nostra no són jutjats amb tanta severitat. A ningú no el preocupa (i “ningú” vol dir l'opinió pública i, sobretot, els mitjans de comunicació) què fa l'autoritat sota els llençols. La doble moral catòlica ho ha emparat històricament i ho continua emparant en la versió *revival*.

Ara bé, l'*afer Strauss-Kahn*, amb les apel·lacions al seu tarannà *seductor* i les crítiques envers la manera de procedir de les autoritats nord-americanes, ha

dut alguns opinadors a posar en qüestió la laxitud amb què Europa es mira un assumpte que al damunt evidència una forma de concebre la dona certament atàvica. Ho sintetitzava cruament la setmana passada el diari britànic *The Guardian*: “França encara manté la moral de l'aristocràcia del segle XVIII. El rei té els seus amants.”

Quina necessitat tenia el director de l'FMI de violar una cambrera amb el risc intrínsec que això comportava? És que amb un sou de 495.000 euros l'any no en té prou per a permetre's una prostituta amb garantia de discreció?

Què el va empenyar a consumir una agressió que li ha costat el càrrec? Encarna Bodelón –professora de filosofia del dret i directora del grup de recerca Antígona– ho té clar: Strauss-Kahn volia “exercir poder”. “No és una qüestió de si té diners o no per a pagar-se una prostituta. Ell vol exercir poder a través de la violència”, afirma. Maria José Varela, advocada experta en assetjament sexual, apunta en una direcció semblant. “La gent amb poder, amb diners... no són capaços d'assumir el no en l'àmbit sexual. No estan acostumats al rebuig i són incapaços de resistir

la frustració que això els causa.” S’hi percep, per tant, una sensació d’omnipotència, una mena de narcisisme patològic, en què les relacions jeràrquiques de dalt cap a baix esdevenen subjugacions i on la dona no és més que un cos del qual es poden aprofitar a plaer. Com aquesta setmana escrivien al diari *El País* la catedràtica de dret públic Ruth Rubio i la professora de dret Stéphanie Henneute-Vauchez, “en la ment del magnat de torn, seducció, coacció i violència es confonen”.

Dret de cuixa. El cas evoca, per tant, la pervivència d’un cert dret de cuixa del senyor –en aquest cas l’home de negocis per antonomàsia– sobre la seva dona –una dona immigrant, plebea per antonomàsia del segle XXI. I –cosa més important– reviscola alguns fantasmes d’una societat que continua essent patriarcal i que tolera que l’home siga, quasi per definició, un seductor de dones, fins i tot quan no és un seductor sinó un abusador. “Hi ha un alt grau de tolerància envers aquests fenòmens”, apunta Bodelón, que emplaça a censurar tots els comportaments masculins que amaguen una relació de domini de l’home sobre la dona. Segons la seua opinió, el cas *Strauss-Kahn* fa aflorar “els mites que envolten les agressions sexuals”. “El primer de tots és no dir les coses pel nom. Aquest cas no és només un cas d’assetjament. Els càrrecs de què es parla són temptativa de violació, segrest i agressió sexual, i això és molt greu. Tendim a minimitzar la violència. El segon mite –apunta– és justificar l’home. La premsa francesa, però també la d’ací, especula que és un

La condemna del ‘perp walk’

L’esclat de l’*afer Strauss-Kahn* ha provocat l’obertura de diversos debats, entre els quals el tractament que el director general de l’FMI ha rebut de les autoritats judicials nord-americanes. La imatge d’un Strauss-Kahn abatut, emmanillat, sense afaitar, en un tribunal penal de Manhattan, quan ni tan sols no ha estat condemnat, ha fet la volta al món i ha crescut l’escarn públic del presumpte assetjador.

L’exhibició pública de l’estampa ha obert un conflicte entre els Estats Units i França, on aquest tractament hauria estat impensable. Una llei sobre protecció de la presumpció d’innocència aprovada el juny del 2000, de fet, prohibeix explícitament la difusió d’imatges on es veja una persona emmanillada. Per això les imatges de Strauss-Kahn han estat interpretades a l’altre costat de l’Atlàntic com una “execució mediàtica”, tal com va dir l’ex-ministre de Cultura Jack Lang.

Als Estats Units, però, la pràctica és força comuna i emparada per la llei. L’exhibició pública del detingut s’anomena *perp walk* (que es podria traduir per ‘passeig de l’acusat’) i té, entre més objectius, el de garantir el dret a la informació, educar la ciutadania o intimidar els acusats. A casa nostra, aquesta pràctica rep el nom popular de *pena del telenotícies* i ha esdevingut com més va més habitual. “En general –assevera Javier Boix, catedràtic de dret penal de la Universitat de València– hi ha un decaïment de la idea, present en un estat de dret, que tots els ciutadans són iguals, siguen encausats, detinguts o ciutadans corrents, i cal protegir-ne els drets a l’honor i a la intimitat en totes les circumstàncies.”

invent contra Strauss-Kahn, critiquen el puritanisme americà... Però és ben cert que no és la primera volta que Strauss-Kahn es troba involucrat en episodis molt semblants a aquest. En deien seductor, quan en realitat era un assetjador.”

Paradoxalment, el cas *Strauss-Kahn* pot resultar, en darrera instància, exemplificador de cara a les dones que pateixen agressions sexuals i no ho denuncien –n’hi ha moltes, segons que afirmen les expertes, perquè “per

a moltes dones, arribar a un procés penal, amb l’exposició pública i el desgast emocional que implica, representa un segon mal tràngol”. “El missatge que es llança és que si algú les assalta –explica l’advocada María José Varela–, siga quin siga el seu poder, la justícia li farà costat.” “Si tots férem com aquesta dona, canviarien moltes pràctiques socials”, afegeix Encarna Bodelón.

Violeta Tena

Cines Babel

Vicente Sancho Tello, 10 · València

Midnight in Paris

d’**Woody Allen**

Si presentes aquesta butlleta tindràs el següent preu especial:

Si ets subscriptor d’EL TEMPS :
4,40 € De dilluns a dijous
i 6€ cap de setmana.

(Cal acompanyar el justificant de pagament)

Si ets lector d’EL TEMPS:
5,60€ de dilluns a dijous
excepte vespra de festiu i festius.

